УДК 005.8:005.95/.96:004.8

Амрахов П. Е.
Університет економіки та права «КРОК»

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ КЛІНІЧНИХ МОНІТОРІВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Сучасна індустрія клінічних досліджень характеризується високим рівнем глобалізації, масштабуванням міжнародних проєктів та значною залежністю результатів проєкту від ефективності управління людськими ресурсами. Для контрактно-дослідних організацій (КДО) проблема професійного вигорання клінічних моніторів (Clinical Research Associate – CRA) стає не лише кадровим викликом, а й критичним проєктним ризиком, який безпосередньо впливає на строки виконання робіт, якість даних, стабільність команди та досягнення цілей дослідження. Повномасштабна війна в Україні спричинила значний відтік висококваліфікованих фахівців за кордон, зокрема спеціалістів галузі клінічних досліджень. Значна частина CRA була змушена залишити територію України через безпекові ризики, релокацію міжнародних проєктів та нестабільність ринку праці. При цьому частина спеціалістів інтегрувалася в міжнародні КДО та, ймовірно, не повернеться до України навіть після завершення війни. У таких умовах для українських КДО ключовим завданням стає не лише залучення нових співробітників, а й формування довгострокової системи розвитку, утримання та підтримки клінічних моніторів. Відповідно, управління професійним вигоранням CRA повинно розглядатися як складова стратегічного управління проєктами та кадрової стійкості організації в процесі післявоєнного відновлення країни.

Клінічні монітори виконують критично важливі функції у проєктах клінічних досліджень: координацію клінічних центрів, контроль дотримання протоколу, моніторинг безпеки пацієнтів, перевірку якості даних, взаємодію з

дослідницькими командами та забезпечення відповідності регуляторним вимогам, що потребує високого рівня професійної підготовки, адаптивності та стресостійкості. Метою тез є визначення управлінських факторів професійного вигорання клінічних моніторів у КДО України та окреслення можливостей використання у тому числі штучного інтелекту (ШІ) для мінімізації кадрових і проєктних ризиків в умовах післявоєнного відновлення держави. Основою дослідження стали результати наукової статті «Джерела професійного вигорання клінічних моніторів та плинності кадрів у контрактно-дослідних організаціях», а також сучасні міжнародні дослідження діяльності CRA у глобальних КДО [1].

Результати дослідження свідчать, що професійне вигорання CRA безпосередньо пов’язане з високим рівнем плинності кадрів, що створює загрозу втрати експертизи, порушення безперервності процесів моніторингу та збільшення витрат на адаптацію нових співробітників. За даними міжнародних досліджень, близько 30 % клінічних моніторів планують змінити місце роботи протягом найближчих трьох місяців, а ще 50 % – протягом року. Серед основних причин вигорання відзначаються високий рівень стресу, перевантаження - залучення в занадто велику кількість, проектів та клінічних центрів, тиск з боку проектних та функціональних менеджерів, за відсутності необхідної професійної та моральної підтримки [2], [3]. Для проєктного менеджера важливо враховувати, що одним із ключових факторів ризику є матрична організаційна структура КДО. Подвійне підпорядкування CRA функціональним та проєктним менеджерам створює конфлікти щодо розподілу ресурсів між проєктами, що суттєво збільшує навантаження та ризик помилок у виконанні критичних процесів [4].

Для українських КДО проблема кадрового дефіциту є ще більш критичною через наслідки війни. Втрата частини досвідчених CRA посилює конкуренцію за персонал між міжнародними компаніями та українськими організаціями. У результаті кадрові ресурси залишаються обмеженими, а потреба у реалізації міжнародних клінічних досліджень поступово зростатиме. Зростає

навантаження на наявних співробітників, що створює додаткові ризики для якості виконання проєктів клінічних досліджень.

У контексті розвитку цифрових технологій та управління проєктами із застосуванням ШІ перспективним напрямом мінімізації кадрових ризиків є використання інструментів штучного інтелекту для підтримки діяльності CRA та проєктних менеджерів. Системи ШІ можуть використовуватися для прогнозування робочого навантаження, автоматичного аналізу ризиків перевантаження персоналу, моніторингу продуктивності команд та раннього виявлення ознак професійного вигорання. Інструменти ШІ здатні автоматизувати частину рутинних процесів CRA: аналіз документації, контроль повноти даних, формування звітів, управління завданнями та прогнозування можливих затримок у проєкті. Це дозволяє знизити адміністративне навантаження на клінічних моніторів та підвищити ефективність використання людських ресурсів. У таких умовах цифровізація управління проєктами та впровадження інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень можуть стати важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності українських КДО на глобальному ринку. Для ефективного управління проєктними ризиками доцільно впроваджувати регулярну оцінку робочого навантаження CRA, прогнозування потреб у ресурсах, цифрові системи моніторингу продуктивності та механізми раннього виявлення ознак професійного виснаження із застосуванням технологій ШІ.

Крім того, важливим інструментом мінімізації ризиків є розвиток культури підтримки персоналу, формування систем професійного навчання нових CRA та вдосконалення взаємодії між функціональними і проєктними менеджерами. Для українських КДО стратегічно важливим стає не лише утримання досвідчених спеціалістів, а й підготовка нового покоління клінічних моніторів, здатних працювати в умовах цифрової трансформації та інтеграції ШІ в управління проєктами.

Таким чином, професійне вигорання клінічних моніторів слід розглядати як комплексний проєктний ризик, що впливає на ефективність реалізації клінічних

досліджень в умовах післявоєнного відновлення України. Використання інструментів штучного інтелекту в управлінні проєктами дозволяє підвищити ефективність планування ресурсів, знизити рівень перевантаження персоналу та підтримати стабільність роботи КДО в умовах дефіциту кадрів. Для мінімізації ризиків проєктним менеджерам доцільно враховувати фактичне навантаження персоналу, удосконалювати механізми розподілу ресурсів між проєктами, забезпечувати об'єктивну оцінку компетентності CRA та посилювати управлінську підтримку команди.

Список літератури:

1. Левків М., Амрахов П. Джерела професійного вигорання клінічних моніторів та плинності кадрів у контрактно-дослідних організаціях. 2025.

2. Lamberti M. J., Dirks A. An Examination of the Role of the Clinical Research Associate and Factors Impacting Performance and Experience. 2022. https://www.appliedclinicaltrialsonline.com/view/an-examination-of-the-role-of-the-clinical-research-associate-and-factors-impacting-performance-and-experience

3 John Ughulu. Clinical Research Monitor Burnout - Root Causes,
Corrective and Preventive Action. American Journal of Nursing Science. 2023 Vol. 12, No. 3, 2023, pp. 64–68

4. Ford R. C., Randolph W. A. Cross-functional structures: A review and integration of matrix organization and project management // Journal of Management. 1992. Vol. 18(2). P. 267–294.